

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL

Indult BÉTSBŐL. Kedden 3. Apriliusban 1792.

A' mi F. Királyunk, és F. Palatinusunk, igen friss egészségben majd mindennap edgyütt lovalgobak, kotsiznak, és vadásznak. — A' mit már egyfzer irtünk vala, hogy a' Tsászári választásra menendő Királyi Küldötje F. Királyunknak Uraikodó H. Eszterházy Antal fogna lenni, már bizonyosnak tartatik; sőt a' múlt héten a' Sz. István nagy Keresztes Rendjével is ő Hertzességé meg tisztelették. — Megint Bétsben van a' Halál! 's mit tsinál? Ez az Apellations Forumon is az execution, nem az apellation kezdé a' dolgot. — A' múlt héten Péntekre virradolag minden kotzogatás nélkül bé mentvén, az Austriai Apellations Táblára — nagy vakmérőfég! — Ennek első Préfessét G. Tzintzendorf, és V. Préfessét B. Kienmayer Urakat ugyan azon egy időben

időben fosztá meg életektől.¹ Meg-mutatá, hogy a' halandó Természetnek tsak ő egyedül azon szomorú emlékezetű *Despotája*, a' ki cilen senkinek sem lehet apellálni. — Erdélyben a' *Doboka* Vgyei *Perceptor Korda László* Ur-ol-is a' múlt hónapban örökös számot vett a' Halál. Ezen *Kiss Gózsán* földje forma Országotskában, mar egy darab időtől fogva veszedelmes himlők járnak, mellyek nem tsak az édes Atyák' és Anyáknak, sőt a' Izerelmes Mátkáknak-is karjaik között kezdették az ő Kedvelseiket végképpen ki ragadozni. —

A' Bétsben volt Frantzia Követ *Noailles* Ur itt hagyta Bétset. Vizsza hívó Levelet vett vala a' napokban *Párisból*, de más Ministerek szomorú példáin akarván tanulni, nem megyen vizsza *Párisba*, hanem *Helvétziában* fog meg-maradni, és magános Polgári életet élni. Ezen Követ Ur mozgó jofzágait el-adta, és 30 személyből álló Tselédjeit a' maga szolgálatjából el-botsátotta.

Mártz. 15 dikén az iratik *Szemlinből*, hogy midőn a' *Belgrádi* Basa F. II dik *Leopold* váratlan haláláról tudositást vett volna, tsak nem el-ájult ijedtében — és még a' *Mahumed* fiai is közönséges édes Attyóknak nevezik II dik *Leopoldat*. — 13 dikban a' Rátzok és Görögök itten harangozni kezdettének, és 8 napokig tartó Misét (imádságot) tartottanak ezen meg-hótt Fejedelemért.

Minden felől ugy tudositatunk, hogy a' Magyar Orzági *Fő-Ispányok* lietnek a' magok Várme-gyéjekbe; és már némelly N. V-gyék el is kezdették a' magok közönséges Gyűléseiket tartani, mellyben a' *Diétáról* szólló Királyi Levél fel-olvasatván, minden V-gye ki-fogja a' maga küldendő Tagjait nevezni.

A' gabonának árráról

Bétsben, Mártz. 19 dikétől fogva 24-dikig, egy *Posonyi* mérő búza költ 44 — 62 garason. A' rozsnak Pos. mérője 27 — 32 gar. Az árpáé 26 — 30 gar. A' zabé 18 — 22 gar.

Posonyban Mártziusnak 19 dikétől fogva 26-dikig. A' tiszta búzának Pos. mérője 48 — 50 gar. A'

A' közönséges és kevert búzáé 43—45. A' rozsé 19—20 gar. Az árpáé 16—17 gar. A' zabé 13—14 gar.

Pesten Mártz. 10-dikétől fogva 18 dikig. A' búza mérője 32—35 gar. A' rozsé 10—12 gar. Az árpáé 9—12 gar. A' zabé 7—9 gar. *Temesváron.* Mártz. 5 dikétől fogva 9 dikig. A' búza mérője 15—17 gar. A' rozsé 7—9 gar. Az árpáé 5—6 gar. A' zabé 3 és fél—4 gar.

Lembergben Mártz. 3-dikától fogva 8-dikáig. A' búza mérője 24—25 gar. A' rozsé 14—15 gar. Az árpáé 13—14 gar. A' zabé 7—8. gar.

Az el-erőtlenedett (deficiens) Papokra nézve e' következő Udvari Dekretom küldtetett a' múlt hónap' 15-dikén minden Kormányfőhöz.

1.) Az erőtlenné lett Eap nem folytatik meg jövedelmétől, hanem Adminisztrátor rendelhetik melléje, a' ki' a' Plébánus nevében fogja a' Papi köteleltséget egészízen folytatni, 's azzal a' jövedelmet is oltsani tartozik a' következő képpen

2.) A' Plébánusnak élelmére, mint *Portio congrua* 300 for. kell maradni, és kell azonbau a' Plébánia jövedelmének más 300 for. is hozni az Adminisztrátor részére. e' szerint

3.) Tsak ott' lehet Adminisztrátort rendelni, a' hol mind ennek, mind a' Plébánusnak 300 for. juthat, 's azért az el-erőtlenedett Papokhoz az ő károkkal nem Adminisztrátort, hanem tsak egy segítő Lelki Pásztorot kell rendelni, a' kinek a' fizetése a' *Religionalis Fundusból* tellyen ki.

4.) Az el-erőtlenedett helybéli Káplánok, és segítő Lelki Pásztorok tsak 200 forintot kapnak élelmekre.

A' Plébánusoknak el-erőtlenedését egészízen az 1788 dik. éfzt. Decemb. 26-dikán költ Királyi Parancsolat szerint kell meg-ítélni, ne hogy a' Lelki Pásztorok időnek előtte meg-fosztattassanak jövedelmeiktől, 's a' *Religionalis Fundusnak* terhe nevededjen szükségtelenül.

Azok

Azok a' hivatalok, mellyektől az el-erőtlenedés meg-ítélése függ, ugy mint a' Kerületi Megyék (*Kreis-Amt*) Püspöki Consistoriumok, és Esperestek arra nézzenek

5.) Hogy a' Papi hivatalra egészfzen, és félig el erőtlenedettek között külömbiséget tegyenek. Az olyanokat, kik tsak némellykori 's nem szüntelen tartó erőtelenségeket szenvednek, és teak némelly terhesebb szolgálatokra elégtelenek, nem kell egészfzen alkalmatlanoknak tartani, minthogy más helyen, a' hol kevesebb foglalatosságai, és nem olyterhesekek, a' hol több Papok laknak, még szolgálhatnának. Mivel pedig az Orvosi bizonyságok az 1785-ben Julius' 6-dikán költ Rendelés szerint tsak akkor lehetnek a' Penió meg-nyerésére fogatossak, midőn azok a' Pappak erőtlenségét bizonyítják, azért

6.) Nem lehet egészfzen a' Papok tettzésére bizni a' hivataljokról való lemondást, hanem meg kell vizgálni, hogy helyes é az Orvosnak bizony-sága vagy sem? ha helytelen találna lenni, ugy az Orvosnak meg tiltatik az ő tudományának továbbbi gyakorlása, a' Papot ellenben a' ki Peniót kért ujra hivataljába kell küldeni.

7.) A' félig el erőtlenedett Papokat egy helyből más helyre kell rendelni szolgálatra. E' szerint azok a' kik Hivataljoknak tsak némelly terhesebb részeit nem végezhetik, oda mehetnek a' hol több Papok is vagynak, 's a' hivatalt egymás között fel oszthatják, ugy mindazáltal, hogy az egy helyből más helyre vitett Pappak mindég meg maradjon az a' Plébánusi, Kápláni, avagy *Cooperatori* tulajdonsága, mellyel ez előtt birt

8.) Ha az olly Plébánus, a' kinek segítő-társanintsea, azt azonban a' maga jövedelméből tarthatna, el erőtlenedik, és más helyre nem vitethetik, Társat kell néki adni; ha ellenben az el erőtlenedett Pap a' segítő Társat a' maga jövedelméből nem tarthatná, más helyre ne vitethetne, ugy a' *Religionalis Fundus*ből kell azt ki-pótolni, a' mit

a' mit a' Plébánus a' magából, a' 300 for. tot magának tartván, nem fizethetne.

9.) Köteleiségek a' Kormányzéseknek az, hogy mind a' *Deficiensok* Pensioját, mind az azokhoz rendelt segítő Társak' fizetését, ha annak a' Religio Fundusából kell ki telni, az Udvartól kérjék.

Végtére az elerőtlenedett Papok mellé rendelt segítő Társakat bizonyosokká kell arról tenni, hogy érdemeikhez képest különös tekintet leszs akkor réájok, midőn oda, a' hol szolgálnak, Plébánus fog rendeltetni, szinte ugy más üresen maradt Plébániáknak a' ki adásakor is.

Külső Országokat illető Tudósítások.

Portugallia. — Hogy a' Portugalliai Királyné a' maga meg-tébojodását (a' szüntelenül való imátságból kapta légyen, már ez nem ujjság: hanem tsak azt jegyezhetjük-meg a' Bétsi Udvari Ujj-ságból ezen nyavajáról hogy [valamint minden más okos Orvasok, ugy] a' *Lisbonai* Orvasi Tanács-is ezen nyavajának okát jól meg-visgálván, e' következő 4 igazságokat tanálta a' nyavaja okának természetével meg-egyezőnek lenni. — 1-ben) Hogy ha a' Királyné meg-gyógyulna, így a' maga egélségét tökéletesen vissza fogná nyerni. — 2-szor) Hogy egy hamarjában meg nem gyógyulhatna. — 3-szor) Többé a' Státus bajaival nem foglalatoskodhatnék, és — 4-szer) Hogy nagyobb meg-tébojodása nélkül ezzel most sem bajoskodhatnék.

Frantzia Ország. — A' Mártz. 3-dikán tartott ülésében a' Nemzeti-gyűlésnek, a' *Rénus* mellyéki Depártmánokban tanáltató Protestans Papoknak ügye vétettetett-fel, és hogy ezeknek szegénységét a' Nemzet jobbatska lábra állítsa, azt a' Belső Minister minden ki gondolható indító okokkal sürgette a' Gyűlésben. Ezen Papok annyival inkább remélhetik a' mostani környülállások között nyomorult állapotjokból való ki-segítettéseket, mivel az egész

egész Frantzia Minifteriumban ezen egy Minifter, ki őket oltalmazza, a' Nemzet előtt egyedül máig-is meg-tartotta a' maga hitelét.

A' Mártz. 17-dikén tartatott ülésben meg-határozatott, hogy az *Orléáni* fogságra vitetett Külső Minifternek *Delesdrt*nak, 1789.-nek 1 ső Májusától fogva a' külső Hatalmaságokkal folytatott minden levelezései meg vizsgálatsanak, és a' N. Gyűlés elejébe tételsenek. — A' Minifteriumból ki-léptetett Minifterek helyébe már többire újjak tétetnek. — Midőn a' Királynak ujj *Tessörzö* Serge Mártz. 16-dikán a' Polgári hitet le-tette volna, *Péthion*, a' Párisi Polgármester ilyen szavakból álló intő beszédet mondott-el előtte: — „

„ Uraim! — az Urak ujj kötelességeket vésznek magokra, mellyek az Urak előtt kétszég kívül szentek fognak lenni. Ha tiszteletet akarnak az Urak a' Királyhoz mutatni: tisztelesség a' Constitutziót. Ha a' Királyhoz engedelmeséggel akarnak viseltetni; legyenek engedelmesek a' Constitutzió-nak. Ha a' Királyhoz hűséget akarnak mutatni; legyenek hűvek a' Constitutzióhoz. A' Királynak csak azok lehetnek ellenségei, kik a' Nemzetet megbántják. A' Király boldogsága el-válthatatlan a' Közönségtől.

Midőn ezen Királyi *Tessörzö* Sereg hitének le-tétele után az Udvarban meg-jelent volna, elejébe ment a' Király, és előbb a' Párisi Órállóknak, kik az Udvar a' Revoluzio alatt eddig őrzötték, hűségeket meg-köszömvén, az után az ujj Királyi *Tess* őrzökhöz fordult, és őket a' Constitutzióhoz való hűségre intette. Ezek az ujj *Tessörzök* fognak már ezentúl a' Királyi Kastély belső részeiben szolgálatot tenni, a' külsőbb ajtókon pedig a' Párisi Nemzeti Órállók. Ezek hát csak még sem távoznak meszfze az Udvartól.

Melly fok veszedelmet szüllyön az Országnek némelly részeiben a' Fanatikuság, igen méltó panasz.

naszfát terjesztette ez iránt a' belső dolgokra ügyelő Minifter, ugyan ekkor, a' N. Gyűlés elejébe. De még ez ellen nem tanálatott semmi orvosság. — A' Nemzeti Gyűlés közönséges Dekretom által a' Párisi Klubhoz folyamodott az iránt, hogy ez valami tanátsot adjon, mi módon lehessen az Országnek rész szerint az *Afsignáltak* által, rész szerint valami egyéb módon, költség dolgában, jobban boldogulni, mint eddig. (*Kluboknak* neveztetnek az olyan hazafiakból öszve állott és esküdt társaságok, melyeknek (*most csak Frantzia Országról szolván*) a' Revolutzionak fenn tartása a' tzejllya. Ilyen együtt tanátskozó társaságok sokan vagynak, és külömbkülömb-féle neveket viselnek. A' Párisi társaság *Jákbótták Klubjának* neveztetik. Ez leg erősebb a' Világon, és ez a' Nagy-anya minden más Kluboknak.)

Frantzia Országban egy falutskában panaszol. kodni kezd egy szegény meg nem esküdt Pap a' Parasztok előtt, hogy miért nem kedvellenék az ő szolgálatját, midőn ő arra éppen olyan alkalmas, mint más a' ki meg esküdött? — Hüm! — *jelel egy okos Paraszt* — a' Léányok éppen olyan alkalmasok a' jóra: mint az aszfzonyok: de nem minden olyan szabad nékiek, mint ezeknek.

A' *Lengyelek* az *Isteni Gondviselésnek* ditsőítésére egy templomot akarnak építeni, és ennek fundamentom kövét Májusnak 3-dikán akarják megvetni, u. m. a' mely napon nékiek az Isteni Gondviselés az ő ujj Constitutiojokat adta. A' Pápát is arra akarják venni, hogy az ő Királyoknak nevét, a' ki nékiek ezen Constitutziot szerzette, tégye Májusnak 3 dikára, hogy valamikor az ő maradéksaik ezen napot az ujj Constitutioért meg-fogják szentelni, ugyan ekkor annak a' Királynak nevét is ditsőítsék, kik nékiek ezt a' napot az ujj Constituzionak szerzése által szentté tette. — *Varsouból* ezeket írják: — „Itt is vagyon egy *Kláb*, melynek Prézefse az itt múlató Frantzia Követ. — A' *Lengyelek* minden ő Diétájokon, melyeket közelebb:

lebből az Országnak Tartományáiban szerte-szé-lyel tartottanak az ujj Constituziohoz ki-mondha-tatlan tüzzel viseltettek. A' *Kiövi* Vajdaságban a' Nemzet meg határozta, hogy minden kéménytől 18 Lengyel Garasok fizettségnek azon templomnak fel-építésére, melly *Varsovban* az Isteni Gondvise-lésnek ditsőítettésére a' 3-dik Májusban szereztetett Constituzióért fog fel-építtetni — Ugy említettik a' Lengyel Levelekben, mint igen nevezetes dolog, hogy a' Tartományokban közelebbről tartatott Dié-tákon a' tanátskozó Lengyel Nemes Urak közül egy is meg nem részegedett, és árestomba nem zá-ratott.

Melly Oriási lépésekkel fiessen Lengyel Ország-ban elé felé a' pallérozodás, egy jele annak a' töb-bek között ezen rendelés is, melly egész Lengyel Országban a' napokban tétetek közönségessé: hogy minden Városokból és helységekéből a' temető zsin-termek és a' templomokból a' Kripták a' mezőre té-tetsenek ki, így szintén a' mézfárszékek is a' Vá-rosoknak olyan helyeire, a' hol az embereknek a' ma-gok kedvetlen iliatjokkal ne ártsanak, és ne alkalmatlankodjanak. — Melly hasznos legyen ezen rendelések között mind a' kettő, tsak a' nem tud-ja, a' ki mind gondolkodó, mind szagló tehettségé-től meg-fosztatott.

Az *Orosz Császárné* olyan jelentést tétete ezen napokban az *Anglus Udvarnál*, hogy a' *Balticum* tengerre egy fel-készült *Orosz* és *Svéd* szövetségés hajós Sereg fogna nem sokára ki állani. Midőn az *Anglus Udvarnak* erre tett feleletét meg-halljuk, talám akkor többetskét tudunk arról is jövendőlni, hogy vallyon mi fog végre a' *Frantzia* ujj Conli-tuzióból lenni.